

Colonel Adrian GRIGORE'

Decretarea mobilizării generale a Armatei Române a fost transmisă de către ministrul de război cu ordinul nr. 2891. Prima zi de mobilizare a început în noaptea de 14/15 august 1916, ora 12. Toate comandamentele, trupele și serviciile au primit ordin să deschidă plicurile cu Ipoteza Z, să treacă la executarea ei, comunicându-l tuturor unităților din garnizoană și celor detașate².

Odată cu mobilizarea armatei au fost mobilizați și reprezentanți ai Clerului, mărturie stând consemnările din memoriile originale ale preoților Ștefan Pârligras, Alexandru Popescu, Ioan Grigorescu și Duminică Ionescu.

Cei patru preoți militari - luați prizonieri sau răniți - au luat parte la campanie în calitate de confesori ai unor unități militare în prima conflagrație mondială.

Preotul căpitan Ștefan Pârligras s-a născut la data de 29 noiembrie 1881, în localitatea Batoși, Plasa Blahnița, ca fiu al lui Pârvu și al Ioanei³.

A fost hirotonit preot la data de 1 octombrie 1908.

La data de 15 august 1916 a fost mobilizat, în baza Înaltului Decret nr. 2787/1916 și încadrat ca preot la Regimentul 1 Mehedinți nr. 17 „Știrbey Vodă”⁴. La data de 23 noiembrie 1916 a căzut prizonier în localitatea Tia Mare, județul Romanai. La data de 2 iunie 1918 s-a întors din prizonierat și a fost demobilizat, fapt consemnat în Ordinul de Zi pe Unitate nr. 3276⁵.

În „Foaia calificativă” seria A nr. 3028 pe anul 1916 (de la 15 august până la 23 noiembrie), comandantul Regimentului Infanterie Mehedinți nr. 17 „Știrbey Vodă”, nota: „A luat parte în campanie cu Regimentul Infanterie Mehedinți, ca [sic!] confesor al regimentului. l-a condus bine, îndeplinindu-și cu sfințenie și curaj însărcinarea sa de confesor și, cu atât mai mult cu cât batalioanele regimentului erau împărțite pe un front mare și pozițiile, așa că veșnic erau bătute de focurile artileriei dușmane. Pe lângă serviciul religios de duminică și sărbători, pe lângă slujbele de înmormântări care le efectua unde se întâmplau cazurile, pe lângă îngrijirile cu cele Sfinte după cum prevăd slujbele bisericești, prin predici și sfaturi frumoase a contribuit la înălțarea sufletului soldatului. A căzut prizo-

ASPECTE DIN ACTIVITATEA UNOR PREOȚI MILITARI LUAȚI PRIZONIERI SAU RĂNIȚI ÎN TIMPUL PRIMEI CONFLAGRAȚII MONDIALE

nier la Tia Mare o dată cu Grupul Cerna, trecând prin lagărele de la Temeșvar (astăzi Timișoara - n.n.) și Soprowick unde, pe baza condițiilor Crucii Roșii și ale Convenției de la Haga ar fi cerut trimiterea în țară. Nu cunosc rezultatele. Pentru modul cum s-a comportat ca [sic!] confesor și cum și-a îndeplinit serviciul, îl propun să fie decorat cu «Crucea Serviciului Sanitar», iar pentru curajul său, disprețul de moarte ce a arătat, îl propun să fie decorat cu Ordinul «Co-roana României» clasa a V-a cu spade».

Episcopul eparhiei Râmnicului Noul Se-verin nota la rubrica „Notele șefilor ierarhici superiori”: „Prea cucernicul preot Ștefan Pâr-ligras s-a distins întotdeauna în misiunea sa evanghelică, fiind apreciat de noi ca protoie-reul cel mai distins din eparhie pentru care merite noi l-am păstrat neschimbat în cei 10 ani de când suntem Episcopul Eparhiei”⁶

În „Foaia calificativă” pe anul 1919, coman-dantul Regimentului Infanterie Mehedinți nr. 17 „Știrbey Vodă”, colonelul Aleman, nota: „N-a fost mobilizat de la 28 octombrie 1918 până în pre-zent. Îl cunosc personal, foarte conștiincios la serviciu, prin conferințele sale ținute trupei, prin sfaturile sale, a știut să contribuie foarte mult la înălțarea moralului trupei chiar și în cele mai gre-le împrejurări. În lagărul Sopronieck, mulțumită cunoștințelor superioare generale și teologice a știut, prin conferințe ținute ofițerilor, prin serviciul religios ce-l ținea la fiecare sărbătoare și duminică, să mențină destul de ridicat moralul ofițerilor. S-a repatriat numai cu o lună înaintea celorlalți ofițeri [...] Astăzi este numit protoiereu al județu-lui Mehedinți. Merită a înainta asimilat gradului de căpitan, chiar și în mod excepțional”⁷.

Comandantul Brigăzii 1 Infanterie, îl propu-ne să fie înaintat la „gradul de confesor asimilat gradului de căpitan”, fapt materializat în baza Înaltului Decret nr. 127 din 5 februarie 1921.

La data de 18 decembrie 1926 a fost „în-scris în controalele” Cercului de Recrutare

Mehedinți, fiind repartizat acestui cerc prin „Anuarul ofițerilor în rezervă” din anul 1925.

Preotul Alexandru Popescu, născut la data de 16 aprilie 1878, în localitatea Andronești, județul Ia-lomița, fiul lui Teodor și al Tarșitei, licențiat în teolo-gie, declara următoarele: „Subsemnatul Preot Po-pescu Alexandru am fost mobilizat pe 15.VIII.1916, la Reg(imentul) 6 Inf(anterie) M(ihai) V(iteazul). Am luat parte la campania din Ardeal până la re-trage(re) când, în ziua de 23 noiembrie 1916, am căzut prizonier împreună cu întreg Reg(imentul) 6 Inf(anterie). 18 iulie 1918 demobilizat.[...]”.

Conform datelor înscrise în „Memoriul ori-ginal”, preotul Popescu Alexandru a fost mobi-lizat, cu gradul de locotenent asimilat, la data de 15 august 1916, în baza Înaltului Decret Regal nr. 2784. La data de 23 noiembrie 1916 a „căzut prizonier” urmând ca, la data de 15 iunie 1917 să fie clarificată situația și să fie „avansat că-pitan.” La 18 iulie 1918 a fost demobilizat, iar la 25 februarie 1919 a fost mobilizat, cu gradul de căpitan, în baza Ordinului de Zi nr. 1353.

În „Foaia calificativă” pe anul 1916 (de la 15 august la 23 noiembrie), comandantul regimen-tului, colonelul Socolescu, nota la rubrica „Nota comandantului corpului de trupă sau șefului de serviciu”: „Om robust și sănătos. Preot cu o cultură întinsă. Este bine reprezentat Clerul României prin acest preot la serviciile divine ce se oficiau prin bisericile românești din Tran-silvania. A însoțit regimentul la toate luptele la care a luat parte. Ține cuvântări de îmbărbătare oamenilor și îi îndeamnă să-și facă datoria. Pro-bă că oamenii și-au făcut datoria pe deplin este că acest regiment de trei ori a fost refăcut. Pe timp de 43 zile cât regimentul a stat în cercul munților Sorica, Dutca, Cazacul și Cenușaru, s-a coborât la trenul de luptă ce se găsea la sud de Sinaia. Ordinul de retragere l-a surprins

aici, astfel că a fost silit să se retragă cu trenul de luptă. De modul cum a fost făcut prizonier nu știu. Pentru faptele sale meritorii și demne merită a fi avansat și-l propun pentru decorare”.

Comandantul Brigăzii 8 Infanterie, colo-nelul Berindei, nota, la rubrica „Notele șefilor ierarhici superiori”: „Împrejurările nu mi-au permis a aprecia de aproape activitatea și însușirile preotului Popescu Alexandru decât în perioada de defensivă de la frontieră, când

Preotul Alexandru Popescu

regimentul său ocupa o pozițiune defensivă pe munții Sorica, Cazacul, Cenușaru, astfel că, până la începutul acestei perioade mă refer la notele comandantului său de regiment. În ceea ce privește perioada de defensivă des-pre care vorbesc mai jos, voi relata următoa-rele: preotul Popescu Alexandru, aflându-se la trenul de luptă ce se găsea la sud de Sinaia, a fost chemat din ordinul subsemnatului pe linia de luptă spre a îngropa cu solemnitate religi-oasă morții noștri de pe front, cu această oca-zie am văzut de aproape pe preot și am putut aprecia că posedă însușiri culturale și că și-a făcut în acest răstimp datoria sa de preot. Nu-mi amintesc împrejurarea când a plecat din nou spre trenul de luptă. Nu cunosc nici modul

cum a fost făcut prizonier. Cred că merită a fi înaintat" (în grad - n.n.).

În „Foaia calificativă” pe anul 1919 (de la 1 aprilie până la 31 octombrie) comandantul Regimentului 21 Infanterie consemna: „A îndeplinit cu competență funcția de confesor al regimentului. S-a achitat bine de acest serviciu. Prin sfaturile și cuvântările ce le-a ținut trupei la diferite ocazii i-a ridicat mult moralul și a făcut să fie mult stimat în regiment. A oficiat servicii divine în fiecare din satele din sector, de asemenea și parastase pentru soldații morți, îngrijindu-se și de osemintele lor, făcând împrejmuiri și plantând flori. În timpul acestor parastase a făcut procesiuni la mormintele soldaților cu întreaga populație a satelor. În sfârșit, a avut o conduită de adevărat duhovnic. S-a preocupat îndeaproape și de școlile de adulți, fapt care a făcut ca școlile de adulți să funcționeze mulțumitor în tot sectorul regimentului. Rămâne ca propunerea de înaintare să fie făcută pe baza acestor note, de M(arele) C(artier) G(eneral) - Serviciul religios”.

Comandantul Brigăzii 8 Infanterie, colonelul Florescu, nu a fost de acord cu aprecierea comandantului de regiment. La rubrica „Notele șefilor ierarhici superiori”, după aprecierea comandantului de brigadă, comandantul Diviziei 4 (eșalonul superior al Brigăzii 8 Infanterie - n.n.), consemna: „În fața acestor aprecieri contradictorii înclin mai mult către aprecierea comandantului de regiment, care l-a avut mai aproape și, ca atare l-a cunoscut mai bine și nu se vede niciun motiv care să-l facă a exagera aprecierea. Dar chiar de ar fi așa, lăsând la o parte exagerarea, tot această apreciere este mai apropiată de adevăr. Aprecierea comandantului de brigadă, cuprinde și ea o parte de adevăr și anume că numitul preot a cam abuzat de îngăduiala șefilor lipsind de multe ori de la corp. Această lipsă micșorează valoarea preotului ca om, iar nu ca profesiune”.

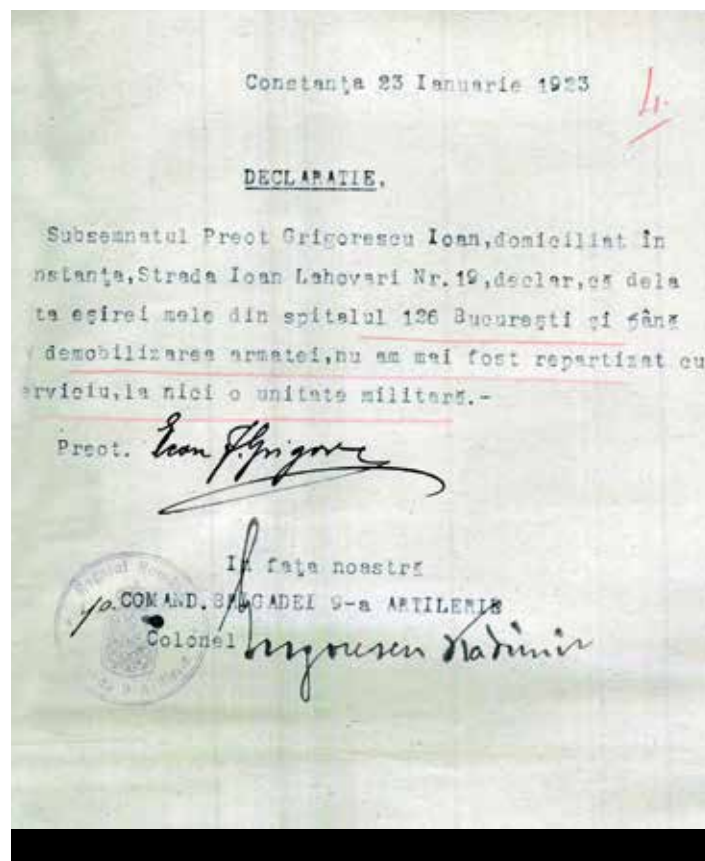
În „Foaia calificativă” întocmită pentru perioada 1 noiembrie 1919-28 februarie 1920, comandantul Regimentului 21 Infanterie, colonelul Lungulescu, consemna: „Este sănătos, robust, poate face o nouă campanie. A îndeplinit funcția de confesor al regimentului. S-a achitat cu același zel, conștiință și devotament ca și anul trecut. Este însuflețit de multă dragoste pentru profesiunea acesta și a fost, datorită acestui fapt, foarte stimat în regiment de toată lumea. Propunerile de înaintare rămân să se facă de șefii religioși ierarhici”.

Arhiepiscopul și mitropolitul Bucureștiului consemna în procesul-verbal al ședinței din data de 10 decembrie 1930, următoarele: „Citind referințele șefilor militari cu care a fost în război ne-am făcut convingerea că nu poate fi recomandat pentru avansare”.

Cu adresa nr 1186 din 26 martie 1941, Cercul de Recrutare București a transmis memoriul original al preotului Biroului ofițeri de rezervă, întrucât a fost trecut în poziția de retragere, la 1 ianuarie 1939, în baza Înaltului Decret nr. 1175⁸.

Preotul Ioan Grigorescu, născut la data de 9 martie 1871, în localitatea Urleasca, plasa Vădeni, județul Brăila, fiul preotului Grigore Matei și al Oprei, licențiat în teologie, căsătorit, la data de 10 noiembrie 1896, cu Elisabeta Toma cu care a avut 3 copii - Ioan, Gheorghe și Filofteia-Ecaterina.

A fost mobilizat la data de 15 august 1916, ca preot asimilat cu gradul de căpitan la Brigada 9 Artilerie. La data de 18 august 1916, a fost rănit „prin schije de bombă de aeroplan la Flămânda”, fiind evacuat la Spitalul din București. La data de 31 octombrie 1917 a fost externat din spital.

În „Foaia calificativă” pe anul 1916 (întocmită pentru perioada 15 august-18 septembrie) comandantul Brigăzii 9 Artilerie consemna: „Preotul Econom Ioan Grigorescu a fost mobilizat în anul 1916, ca [sic!] confesor al Brigăzii 9 Artilerie, plecând din garnizoana Constanța, în ziua de 17 august 1916, împreună cu Regimentul 18 Artilerie și brigada, deoarece Regimentul 13 Artilerie, care intra în componerea brigăzii, părăsise garnizoana Constanța din ziua de 27 iulie 1916, în baza ordinelor primite. Preotul Econom Grigorescu a însoțit apoi Regimentul 18 Artilerie și brigada până în ziua de 18 septembrie 1916 când, aflându-se la Flămânda în vederea trecerii în Bulgaria, împreună cu Regimentul 18 Artilerie, a fost rănit grav de o bombă din aeroplan și evacuat la un spital din București. În tot timpul

cât a funcționat ca [sic!] confesor al Brigăzii 9 Artilerie, numitul preot a dat dovadă de o deosebită destoinicie și conștiință desăvârșită în îndeplinirea misiunii sale, îmbărbătând pe soldați în toate împrejurările și întreținându-le sentimentul datoriei față de patrie și tron, prin dese predici și convorbiri pe care le făcea trupei în mijlocul căreia se găsea în tot momentul. În definitiv, am constatat că preotul Econom Ioan Grigorescu posedă, pe lângă cultura sa profesională, și frumoase însușiri sufletești, ceea ce mă îndreptățește să afirm că numitul preot face cinstre clasei preoțești⁹.

Comandantul Diviziei 9 Infanterie, generalul Hădescu, a fost de acord cu aprecierea comandantului de brigadă.

În data de 23 ianuarie 1923, preotul Ioan Grigorescu a consemnat într-o declarație că de la data ieșirii sale din spital și până la demobilizarea armatei, nu a mai fost repartizat cu serviciul la nicio unitate militară.

La data de 1 aprilie 1925, prin Înaltul Decret nr. 1683, a fost trecut în rezervă la Cercul de Recrutare Constanța⁹.

Preotul Duminică Ionescu, născut în anul 1887 în comuna Cochinești, județul Argeș, ca fiu al lui Niculae și al Ioanei, căsătorit la data de 4 noiembrie 1907 cu Maria, cu care a avut 3 copii.

La data de 4 martie 1917, preotul locotenent rezervă asimilat Duminică Ionescu a fost însumat în Regimentul 2 Vânători București, din Regimentul 39 Infanterie.

La data de 1 decembrie 1917 a fost mutat la Trenul Sanitar nr. 4, unde și-a desfășurat activitatea până la data de 1 noiembrie 1919 când, prin Ordinul nr. 1259 al Marelui Cartier General - Serviciul Religios, consemnat în Ordinul de Zi nr. 682, a fost însumat la Regimentul 1 Vânători.

În data de 1 ianuarie 1918, prin Înaltul De-

cret nr. 1683, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 228 din 16 octombrie 1925, a fost înaintat la gradul de preot căpitan asimilat.

Prin Ordinul de Zi nr. 303 al Regimentului 1 Vânători, preotul căpitan asimilat Duminică Ionescu a fost demobilizat începând cu data de 1 septembrie 1920.

În „Foaia calificativă” pe anul 1917 (întocmită pentru perioada 25 februarie-1 decembrie, comandantul Regimentului 2 Vânători consemna: „Venit în corp la data de 25 februarie 1917, unde a funcționat ca preot confesor al regimentului până la data de 1 decembrie 1917, când a fost mutat la Trenul Sanitar nr. 4. Pe tot timpul cât a servit în acest corp și-a îndeplinit îndatoririle sale cu multă tragere de inimă și devotament. Modest, cumpătat, plin de deferență față de șefi și superiorii săi, atent și binevoitor față de egalii și mai micii săi și-a câștigat în regiment dragostea tuturor. Preot cinstit și pătruns de spiritul datoriei sale profesionale, cu o bună pregătire sufletească, a înțeles menirea și rolul său ce-l avea în regiment, contribuind cu fapta și cuvântul la hrănirea și îndreptarea sufletească a oamenilor către fapte cinstite și curate. Pentru zelul și devotamentul depus întru îndeplinirea datoriei sale, cercetând oamenii până la linia 1-a de luptă, corpul l-a propus a fi recompensat cu Ordinul «Coroana României» cu Spade în grad de cavalier.

Preotul Duminică Ionescu a fost repartizat ca [sic!] confesor al Regimentului 2 Vânători, cu gradul de locotenent, la data de 4 martie 1917, venit fiind de la Regimentul 39 Infanterie. [...] timp de 9 luni, cât acest preot a servit în regiment, a dat dovadă că și-a înțeles rolul său punând la contribuție muncă, devotament și abnegație în îndeplinirea îndatoririlor sale. Întotdeauna la datorie, nu a scăpat nicio ocazie pentru a-și exercita obligațiile sale. A luat parte cu regimentul, în timpul acestor 9 luni, la toate acțiunile sale (marș, lupte etc.) dând nu numai sprijinul său moral, dar contribuind chiar

materialmente, secondând pe medicii corpului la pansarea și evacuarea răniților. Pentru felul cum acest preot a înțeles și a știut să-și facă datoria a fost propus de Corp pentru a fi asimilat gradului de căpitan, cu raportul nr. 226 din 31 august 1917 și la decorare pentru Ordinul «Coroana României» cu Spade în grad de cavalier”.

În „Foaia calificativă” întocmită „pentru propunerea de înaintare”, locotenent-colonelul asimilat Serafim, preot-șef al Corpului 7 Armată, consemna: „[...] Bazat pe notele atât de frumoase ale comandanților săi, sunt de părere că merită cu prisosință a fi înaintat”¹⁰.

ASPECTS FROM THE ACTIVITY OF SOME MILITARY PRIESTS WHO WERE TAKEN PRISONERS OR WERE WOUNDED DURING THE FIRST WORLD WAR

The article presents the activity on the front of the First World War of some military priests. During the combats they were wounded or they were taken prisoners, facts that were extracted from archive documents.

Keywords: First World War, Ștefan Pârligras, Alexandru Popescu, Ioan Grigorescu, Duminică Ionescu

NOTE

1 Serviciul Istoric al Armatei.

2 Arhivele Militare Române, Fond Microfilme, rola P.II.9.237, cd. 471.

3 Idem, Fond Memorii bătrâni, dosar nr. crt. 1027.

4 Ibidem.

5 Ibidem.

6 Ibidem.

7 Ibidem.

8 Ibidem, dosar nr. crt. 1153.

9 Ibidem, dosar nr. crt. 577.

10 Ibidem, dosar nr. crt. 469.